Gemeente Geertruidenberg

Raadsvoorstel

Zaaknummer : 20230814107322

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 14 december 2023
Agendanummer	:
Onderwerp	: Programma Stedelijk Water 2024-2028
Portefeuillehouder	: T. Mertens

1. Het Programma Stedelijk Water 2024-2028 vast te stellen.

2a. De investeringen die horen bij het Programma Stedelijk Water 2024-2028 op te nemen in het Investeringsplan van de begroting 2024-2027;

2b. De onderzoekskosten die horen bij het Programma Stedelijk Water 2024-2028 op te nemen in de begroting 2024-2027 in de exploitatie en de begroting dienovereenkomstig te wijzigen.

3a. De effecten van het nieuwe Programma Stedelijk Water 2024-2028 voor 2024 op te vangen binnen de huidige voorziening en vanaf 2025 de rioolheffing te verhogen;

3b. Hierbij als richtlijn te kiezen voor een gemiddeld stijgingspercentage van 2,2 % per jaar (exclusief indexatie) gedurende een periode van 30 jaar.

Samenvatting

Artikel 4.22 van de Wet milieubeheer verplicht gemeenten om een actueel Gemeentelijk Rioleringsplan te hebben. In de praktijk herijken gemeenten elke vijf jaar hun Gemeentelijke Rioleringsplannen en stellen dit opnieuw vast. Het voorliggende Programma Stedelijk Water 2024-2028 dient ter vervanging van het vigerende Gemeentelijke Rioleringsplan (vGRP+). Met het Programma Stedelijk Water 2024-2028 geven wij invulling aan de Wet milieubeheer en anticiperen wij op de Omgevingswet die op 1 januari 2024 van kracht wordt. Het waterschap Brabantse Delta heeft een positief advies gegeven over dit Programma.

Inleiding

Het Programma Stedelijk Water (PSW) 2024-2028 richt zich op de gemeentelijke zorgplichten die voortvloeien uit de Wet milieubeheer en de Waterwet voor afval-, hemel- en grondwater. Daarnaast richt het PSW 2024-2028 zich op de thema's wateroverlast en droogte uit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) 2018. Deze thema's uit het DPRA zijn gekoppeld aan de gemeentelijk zorgplichten voor hemel- en grondwater en de kosten hiervoor mogen ten laste van de rioolheffing gebracht worden.
Wij zijn ons er van bewust dat het stedelijk water raakvlakken heeft met andere thema's die spelen in de leefomgeving zoals o.a. hittestress, waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water), drinkwater en biodiversiteit. Deze raakvlakken worden in het PSW benoemd.

Steeds meer groeit landelijk het besef dat de wateropgaven niet stoppen aan de grenzen van een gemeenten. Daarom wordt steeds vaker gekeken naar het gehele watersysteem van riolering, oppervlaktewater en rioolwaterzuivering om tot doelmatige oplossingen te komen. Ook wij gaan in de komende jaren meer systeemgericht werken. Het Basis Rioleringsplan (BRP), een (milieu)technische doorrekening van de riolering, zal daarom vervangen worden door een 'breder' Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW). In een SSW wordt niet alleen gekeken naar het functioneren van de riolering, maar ook naar de openbare ruimte en het oppervlaktewatersysteem.

Klimaatadaptatie

In het DPRA 2018 worden lokale overheden geadviseerd zich voor te bereiden op de negatieve gevolgen van de klimaatverandering. Het gaat hierbij om de vier klimaatthema's; wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. Het PSW 2024-2028 richt zich op de thema's wateroverlast (hemelwaterzorgplicht) en verdroging (grondwaterzorgplicht). Voor deze thema's is het belangrijk dat wij hemelwater gescheiden van het afvalwater inzamelen, verwerken en indien de bodem het toelaat, infiltreren.

Als gemeente hebben wij nog geen keuzes gemaakt over het niveau waarop wij ons willen beschermen tegen wateroverlast bij hevige regenval. Hierdoor is nu nog niet inzichtelijk welke investeringen wij hiervoor in de toekomst moeten maken. Daarom is in het PSW 2024-2028 het opstellen van een afweegnotitie opgenomen. Met deze afweegnotitie brengen we inbeeld tegen welke verschillende neerslaggebeurtenissen (buien) het bebouwde gebied beschermd kan worden, de kosten hiervoor en het effect hiervan op de

rioolheffing. Op basis van deze afweegnotitie kan uw raad definitieve keuzes maken in welke mate de gemeente zich wil beschermen tegen wateroverlast.

Strategie klimaatadaptatie (2022)
In 2022 heeft uw raad de Strategie Klimaatadaptatie vastgesteld. De activiteiten uit de uitvoeringsagenda van deze 'Strategie' en de daaraan verbonden kosten die (stedelijk)water gerelateerd zijn, zijn overgenomen in het PSW 2024-2028. Hierdoor worden deze kosten gedekt vanuit de inkomsten van de rioolheffing.

Informatie en betrekken van de inwoners
Ook onze inwoners hebben een verantwoordelijkheid voor het laten functioneren van het stedelijk watersysteem en klimaatadaptatie. Vaak zijn zij zich hier niet van bewust. Om het bewustzijn van onze inwoners te vergroten hebben wij een aantal initiatieven opgenomen in het PSW 2024-2028.
Het gaat hierbij om:

a. Het inrichten van een zogenaamd Waterloket waar inwoners allerlei informatie kunnen vinden over riolering, water en klimaatadaptatie. Dit loket kan uitgroeien tot een breder informatieplatvorm voor riolering, water, klimaatadaptatie en duurzaamheid.
b. Het opnieuw instellen van een klimaatsubsidie voor inwoners en bedrijven voor het treffen van klimaatadaptieve maatregelen bij hun eigendommen;
c. Voorlichting op basisscholen, met als doel het bewustzijn van de leerlingen over riolering, water, klimaatverandering te vergroten.

Rioolheffing
De kosten voor het uitvoeren van de gemeentelijke zorgplichten worden gedekt uit de inkomsten van de rioolheffing. De kosten voor het in stand houden, vervangen en/of verbeteren van het areaal mogen hieruit gedekt worden. Uit berekeningen blijkt dat de huidige rioolheffing onvoldoende is om de kosten voor het in stand houden van de riolering in de toekomst te kunnen dekken. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn het stijgen van loon-, energie-, materiaalkosten en het stijgen van de rente. Om deze kosten te kunnen blijven dekken is een verhoging van de rioolheffing noodzakelijk.

Wij hebben hiervoor twee scenario's opgenomen in het PSW 2024-2028 (hfd. 11, Financiële middelen) met een stijging verspreid over een periode van 20 resp. 30 jaar. Bij een langere stijgingsperiode wordt de voorziening riolering onvoldoende aangevuld om alle kosten te dekken.
Op basis van deze twee scenario's wordt uw raad geadviseerd te kiezen voor scenario 2 en de rioolheffing gedurende 30 jaar geleidelijk te laten stijgen. De rioolheffing stijgt met dit scenario met 2,2% per jaar. Deze stijging is exclusief inflatiestijging.

Zoals eerder aangegeven zijn de kosten voor het klimaatadaptief maken van de riolering nog niet opgenomen in het nieuwe Programma Stedelijk Water 2024-2028 (PSW) en derhalve nog niet in het investeringsplan 2024 - 2028. Deze kosten zijn op dit moment nog niet bekend. Hierover zal tijdens de looptijd van het PSW 2024-2028 meer duidelijk worden.

Bijdrage aan maatschappelijke opgave / strategische doelstelling / beoogd (maatschappelijk) effect
Dit voorstel sluit aan bij het programma Duurzaamheid van het coalitieakkoord.
Goede zorg voor stedelijk water draagt bij aan de volksgezondheid, schoon oppervlaktewater en biodiversiteit.

Argumenten
1.1 Het concept-definitief Programma Stedelijk Water 2024-2028 vast te stellen
Het programma Stedelijk Water 2024-2028 vervangt het vigerende gemeentelijk rioleringsplan (vGRP+ 2018-2022).

1.2 Wettelijke verplichten uit Wet milieubeheer
Artikel 4.22 van de wet milieubeheer stelt het hebben van een actueel Gemeentelijk Rioleringsplan verplicht voor alle gemeenten.

1.3 Aansluiting bij de Omgevingswet
Het programma Stedelijk Water 2024-2028 voldoet aan de eisen die de Wet milieubeheer hieraan stelt en sluit aan bij de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking treedt.

2.1 De onderzoekskosten uit het Programma Stedelijk Water 2024-2028 op te nemen in exploitatie van de begroting 2024-2027.
Hiermee wordt de beschikbaarheid van de benodigde middelen voor het uitvoeren van de verschillende onderzoeken gewaarborgd.

3.1 Verhogen van de rioolheffing

De hoogte van de huidige rioolheffing is naar verwachting niet toereikend om de toekomstige kosten voor het in stand houden van de riolering te dekken. Het verhogen hiervan is daarom noodzakelijk. Voor 2024 kunnen de kosten nog ten laste van de huidige voorziening gebracht worden.

3.2 Stijging van de rioolheffing gedurende 30 jaar

Door de rioolheffing gedurende een periode van 30 jaar geleidelijk te laten stijgen kunnen voldoende middelen gegenereerd worden om de kosten voor het in stand houden van de riolering te dekken. Dit geeft een meer geleidelijke stijging van de lasten voor de inwoners.

3.3 *Minder hoge stijging van de voorziening riolering*

Door te kiezen voor scenario 2 met een stijgingsperiode 30 jaar zal stand van de voorziening minder onnodig hoog oplopen.

Kanttekeningen

1.1 Kosten klimaatadaptatie niet opgenomen in investeringsplan

De benodigde investeringen voor het treffen van klimaatadaptieve maatregelen zijn nog niet in het Programma Stedelijk Water 2024-2028 inzichtelijk gemaakt. Daarom zijn deze nog niet opgenomen in de berekening van de toekomstige kapitaallasten.

Daarom wordt er een afweegnotitie opgesteld om uw raad in staat te stellen een keuze te kunnen maken in welke mate de u de gemeente wilt beschermen tegen wateroverlast met de daarbij behorende investeringskosten.

.

1.2 Rentepercentage kapitaalslasten

Bij het bepalen van de kapitaalslasten over de nieuwe investeringen is uitgegaan van 1%. Wij verwachten dat dit rentepercentage de komende jaren zal gaan stijgen. Dit heeft een ongunstig effect op de ontwikkeling van de toekomstige rioolheffing. Ook de lopende investeringen krijgen te maken met deze gewijzigde rentepercentages.

2.1 Personele capaciteit

In de huidige markt is het moeilijk civieltechnische opgeleide medewerkers te werven. Dit geldt zowel voor overheidsinstellingen als het bedrijfsleven. In deze situatie verwachten wij de komende jaren geen verandering. Dit kan ertoe leiden dat ambities niet op het gewenste moment gerealiseerd kunnen worden.

2.2 Beschikbaarheid en kosten van materialen

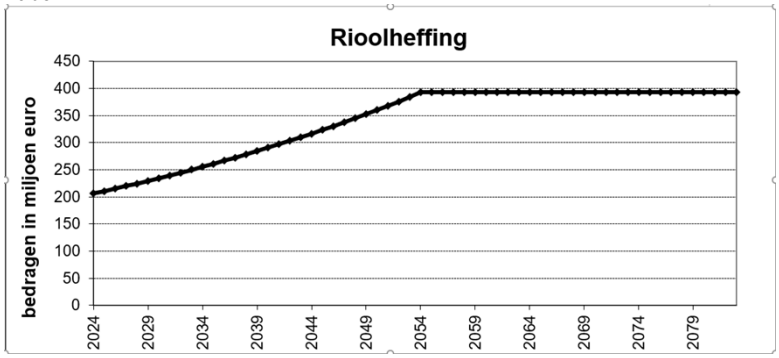
Bouwmaterialen worden schaarser. Het gevolg hiervan zijn langer levertijden en hogere kosten.

De laatste jaren worden wij steeds vaker geconfronteerd door lange levertijden en kostenstijgingen van materialen. Dit kan ertoe leiden dat werkzaamheden later gerealiseerd worden en dat kosten hiervoor stijgen.

Financiën

De kosten voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken zoals omschreven in het Programma Stedelijk Water 2024-2028 worden gedekt binnen de egalisatievoorziening in combinatie met de tarieven en inkomsten uit de rioolheffing. De geprognotiseerde stijging voor de komende 30 jaar zonder indexatie ziet u in de onderstaande grafiek1 ontwikkeling rioolheffing.

Tabel 1

Diverse investeringen en onderhoud aan riolen, gemalen en IBA’s vinden plaats gedurende de jaren.

In tabel 2 staan de investeringen die worden opgenomen in het Investeringsplan 2024-2027.

Tabel 2

Pr.	Investeringsplan 2024-2027								
		Jaar van inves-teren	Investerings-budget	Afschr. termijn	Kapitaal lasten 2024	Kapitaal lasten 2025	Kapitaal lasten 2026	Kapitaal lasten 2027	Toelichting
P2	***Investeringen volgens VGRP+ 2024 - 2033:***								
P2	Reconstructie Namer e.o. - Riool	2024	1.750.000	60	46.667	46.375	46.083	45.792	t.l.v. voorziening riolering
P2	Riool investeringen	2024	1.221.165	60	32.564	32.361	32.157	31.954	t.l.v. voorziening riolering
P2	Gemalen E/M	2024	221.255	15	16.963	16.815	16.668	16.520	t.l.v. voorziening riolering
P2	IBA's	2024	12.238	45	394	392	389	386	t.l.v. voorziening riolering
P2	Riool investeringen	2025	6.354.343	60	0	169.449	168.390	167.331	t.l.v. voorziening riolering
P2	Gemalen E/M	2025	52.108	15	0	3.995	3.960	3.925	t.l.v. voorziening riolering
P2	Riool investeringen	2026	448.790	60	0	0	11.968	11.893	t.l.v. voorziening riolering
P2	Gemalen E/M	2026	437.393	15	0	0	33.533	33.242	t.l.v. voorziening riolering
P2	Riool investeringen	2027	386.124	60	0	0	0	10.297	t.l.v. voorziening riolering
P2	Gemalen E/M	2027	192.902	15	0	0	0	14.789	t.l.v. voorziening riolering

Het effect van de onderzoek- en planningskosten bedraagt voor 2024 – 2028 € 790.000. Deze kosten kunnen voorlopig uit de voorziening worden gedekt. Meer informatie treft u aan in de onderstaande tabel 3onderzoek en planningskosten.

Tabel 3

	Nieuwe onderdelen					
Taakveld	**Activiteit**	**Kosten**	**Beginjaar**	**Eindjaar**	**Cyclus**	**Toelichting**
Onderzoek	Inrichten waterloket	€ 30.000	2024	2028	1	
Onderzoek	Klimaatsubsidie t.b.v. inwoners en bedrijven	€ 40.000	2024	2028	1	
Onderzoek	Voorlichting en campagnes op scholen	€ 20.000	2024	2028	1	
Onderzoek	Uitvoeringsagenda 2022-2025					
Planvorming	Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW)	€ 75.000	2026	2083	10	Eéns in 10 jaar
Onderzoek	Jaarlijkse communicatie over risico's van water op straat	€ 1.000	2024	2028	1	
Onderzoek	Onderzoek i.s.m. GGD	€ 10.000	2024	2024	1	
Onderzoek	Onderzoek en risico dialoog over verzakkingen en grondwaterstanden in Geertruidenberg centrum-zuid en Raamsdonk	€ 15.000	2024	2024	1	
Onderzoek	Onderzoek overbodige verhardingen	€ 20.000	2024	2024	1	
	Aanvullende activiteiten uitvoeringsagenda 2022-2025					
Onderzoek	Organiseren van incompany cursus voor het klimaat adaptief inrichten van de openbare ruimte	€ 15.000	2024	2024	1	
Onderzoek	Opstellen afweegnotitie afkoppelen hemelwater	€ 40.000	2024	2025	1	
Onderzoek	Uitwerken van de keuze uit de afweegnotitie	€ 50.000	2025	2025	1	
Onderzoek	Onderzoek risico gestuurd beheer	€ 30.000	2025	2025	1	
Planvorming	Opstellen Programma Stedelijk Water incl. kostendekkingsplan	€ 40.000	2027	2083	5	Eéns in 5 jaar
				2024		191.000
				2025		211.000
				2026		166.000
				2027		131.000
				2028		91.000

Communicatie

Het Programma Stedelijk Water vervangt het huidige gemeentelijke rioleringsplan. Stedelijk water is de verzamelnaam voor riool-, hemel- en grondwater. Het programma is belangrijk, omdat we te maken hebben met veranderingen in het klimaat. Waardoor periodes met droogte afgewisseld kunnen worden door periodes met wateroverlast. Hier moeten we ons als gemeente op voorbereiden en maatregelen voor nemen. Deze maatregelen kosten geld. De kosten hiervan werken door in de rioolheffing. Door de investeringen over een langere termijn te spreiden zorgen we ervoor dat de rioolheffing voor onze inwoners geleidelijk omhoog gaat. Het belang van het programma en de daarmee stijgende rioolheffing leggen we uit aan onze inwoners via de gemeentelijke communicatiekanalen (website, sociale media, wekelijkse pagina in weekblad De Langstraat, digitale nieuwsbrief). Daarna zal bij de onderliggende projecten telkens uitgelegd worden waarom wij bepaalde maatregelen nemen en wat hiervan het effect zal zijn. Daar waar relevant betrekken wij inwoners hierbij. De communicatie vindt plaats via de eerder genoemde gemeentelijke communicatiekanalen.

Daarnaast willen we onze inwoners bewust maken van de effecten van klimaatverandering. Ook kunnen zij zelf maatregelen nemen. In het Programma Stedelijk Water staan verschillende initiatieven om onze inwoners (van jong tot oud) te informeren en hierbij te betrekken. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan voorlichting op scholen, het inrichten van een informatief Waterloket en het beschikbaar stellen van klimaatsubsidie. Hierover wordt te zijner tijd gecommuniceerd via de gemeentelijke kanalen).

Inclusieve samenleving

n.v.t.

Uitvoering

2024 t/m 2028: Looptijd Programma Stedelijk Water 2024-2028
Q4-2025: Behandeling Afweegnotitie klimaatadapatie in de raad
2026: Opstellen Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW) 2027-2036
2027: Opstellen nieuw Programma Stedelijk Water 2029-2033

Bijlagen
- Programma Stedelijk Water 2024-2028

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,

de secretaris a.i.,	de burgemeester,
R. Brekelmans	M. Witte

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Gelet op:

Gemeenteraden volgens artikel 4.22 van de Wet milieubeheer verplicht zijn om voor een daarbij vast te stellen periode een gemeentelijk rioleringsplan vast te stellen;

Het Programma Stedelijk Water 2024-2028 het vigerende vGRP+ vervangt;

De huidige rioolheffing is naar verwachting niet toereikend om de toekomstige kosten voor het in stand houden van de riolering te dekken.

Besluit:
De raad besluit:

1. Het Programma Stedelijk Water 2024-2028 vast te stellen.
2a. De investeringen die horen bij het Programma Stedelijk Water 2024-2028 op te nemen in het Investeringsplan van de begroting 2024-2027;
2b. De onderzoekskosten die horen bij het Programma Stedelijk Water 2024-2028 op te nemen in de begroting 2024-2027 in de exploitatie en de begroting dienovereenkomstig te wijzigen.
3a. De effecten van het nieuwe Programma Stedelijk Water 2024-2028 voor 2024 op te vangen binnen de huidige voorziening en vanaf 2025 de rioolheffing te verhogen;
3b. Hierbij als richtlijn te kiezen voor een gemiddeld stijgingspercentage van 2,2 % per jaar (exclusief indexatie) gedurende een periode van 30 jaar.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 14 december 2023,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

K.M.C. Millenaar-Rammelaere M. Witte